

Naar een effectief regionaal nutriëntenbeleid Eindadvies Nutriëntenproject Rijn-West

April 2013

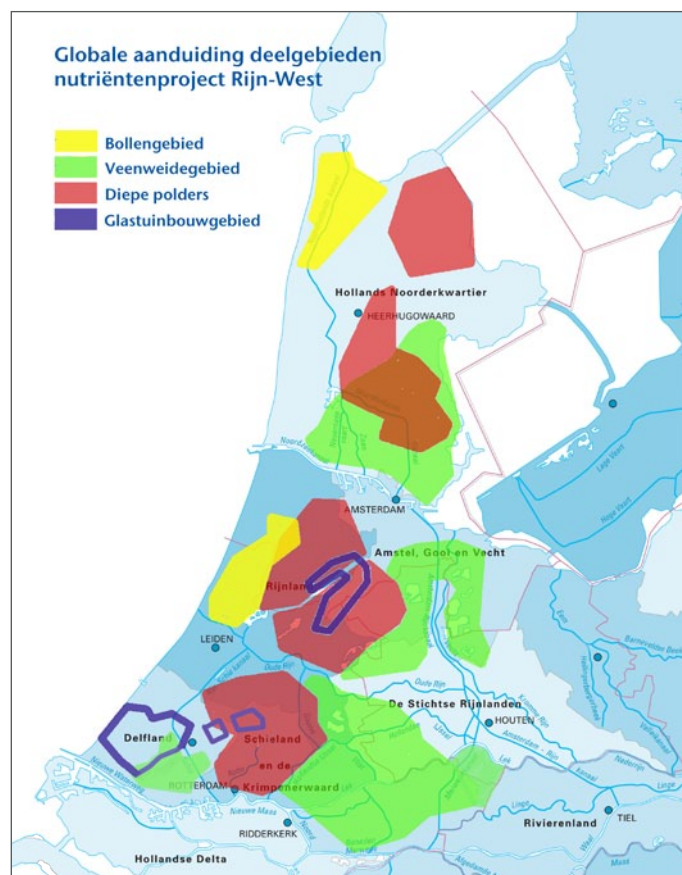
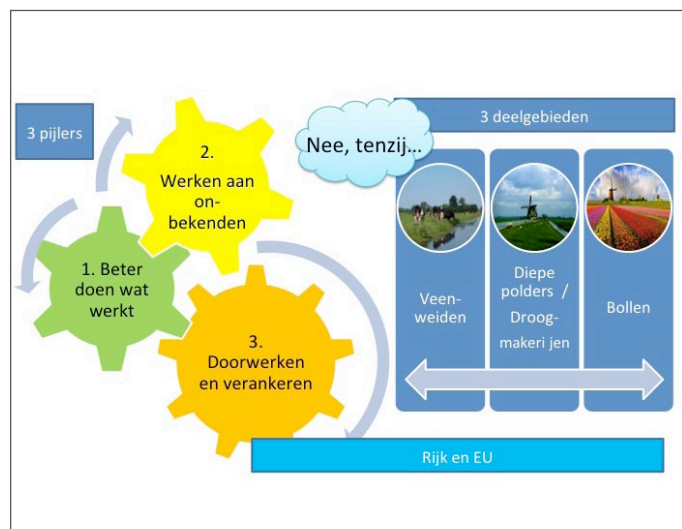
Het advies "Nutriëntenmaatwerk in de polder" biedt een aanpak voor een effectief regionaal nutriëntenbeleid in het KRW-stroomgebied Rijn-West. Deze aanpak is het product van samenwerking tussen het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Rijn-West en betrokken partijen in de agrarische sector, met name LTO en KAVB, maar ook agrarische natuurverenigingen en onderzoeksinstellingen.

De kern van de aanpak is gebiedsgericht maatwerk in 3 pijlers: "beter doen wat werkt", "werken aan onbekenden" en "doorwerken en verankeren".

Deze pijlers zijn uitgewerkt voor de deelgebieden bollen, veenweiden en diepe polders. De glastuinbouw kent een apart traject.

De aanpak bestaat uit een stappenplan om de nutriëntenopgave scherper in beeld te brengen, een overzicht van kansrijke maatregelen en aanbevelingen over instrumenten om de maatregelen breed te implementeren.

De adviesnota "Nutriëntenmaatwerk in de polder" is door zowel RBO als LTO en KAVB positief ontvangen en op 28 maart 2013 door het RBO vastgesteld. Momenteel wordt gewerkt aan het omzetten van de aanbevelingen in afspraken tussen de partijen.

Samen werken aan effectieve aanpak

Na het gereedkomen van het eerste stroomgebiedbeheerplan (SGBP) in Rijn-West was de constatering dat er in veel waterlichamen sprake was van een "doelgat" voor de nutriënten stikstof en fosfor.

De oorzaken daarvan liggen zowel bij nutriëntenemissies als in de complexiteit van het water- en bodemsysteem in Rijn-West, vooral in specifieke gebieden als het veenweidegebied, de diepe polders en het bollengebied. Mede daarom is gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak voor deze 3 gebieden.

Zowel het RBO als de agrarische sector waren zich ervan bewust dat samenwerking noodzakelijk zou zijn om tot oplossingen te komen. Daarom is gezamenlijk een regionale aanpak uitgewerkt. Het advies "Nutriëntenmaatwerk in de polder" is daarvan het voorlopige resultaat. Zo'n regionale aanpak kan in de ogen van het RBO Rijn-West overigens niet zonder een parallelle inspanning via het generieke mestbeleid en de herziening van het gemeenschappelijke landbouwbeleid, alsmede een inzet op verdere innovaties ("het nee, tenzij"-principe).

1. De nutriëntenopgave scherper in beeld

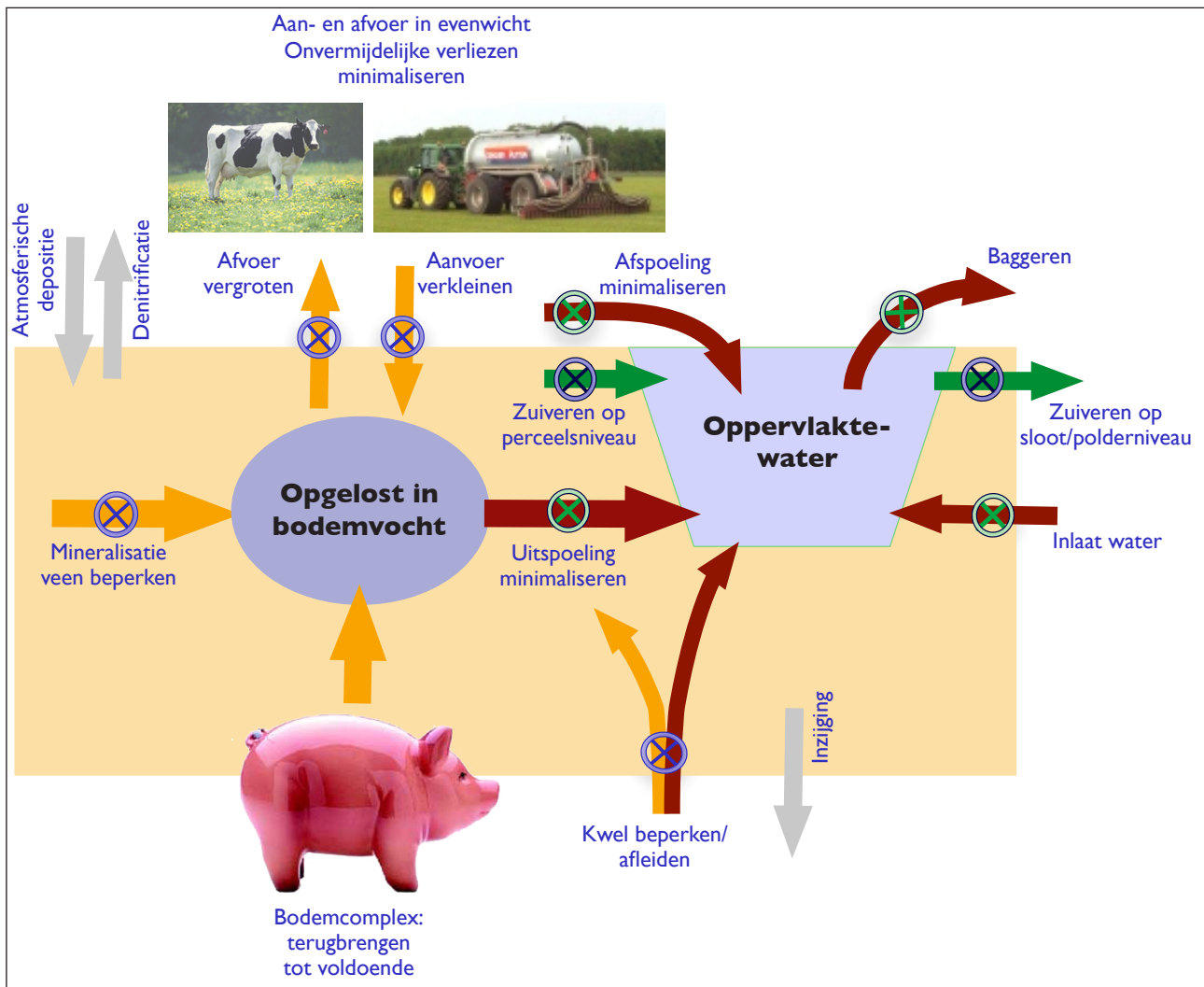
Met het stappenplan om nutriëntenstromen beter in beeld te brengen is een instrument ontwikkeld om beter grip te krijgen op de opgaven. Doorlopen van dit stappenplan levert onder andere inzichten op over:

- de natuurlijke achtergrondbelasting (te verdisconteren in de normstelling);
- historische bemesting (argumentatie voor uitstel van doelbereik);
- afwenteling naar de Noordzee (onwenselijk).

Het doorlopen van dit stappenplan maakt helder waar de inzet het meest lonend kan zijn en kunnen ambitie en middelen worden gefocused. Ook komt de opgave voor de landbouw helderder in beeld.

Waterbeheerders moeten het voortouw nemen om de opgave per waterlichaam in beeld te brengen, voorafgaand aan de gebiedsprocessen in 2013. Hiermee wordt het mogelijk om in de gebiedsprocessen een heldere discussie te voeren over de meest zinvolle maatregelen per waterlichaam.

2. Kansrijke maatregelen

Voor zowel het veenweidegebied, het bollengebied als de diepe polders zijn kansrijke maatregelen in beeld gebracht, waarbij kansrijk is gedefinieerd als "effectief, met draagvlak en breed toepasbaar". Daarbij is breder gekeken dan alleen naar het agrarische bedrijf, het gaat ook om bron- en effectgerichte maatregelen in het watersysteem.

Per deelgebied is een top-10 van maatregelen opgesteld. Voorbeelden zijn: kringlooplandbouw, precisiebemesting, vergroten mestopslag, kwaliteitsbaggeren, aanbrengen van fosfaatbindend materiaal rondom drainbuizen en sturen op inlaat gebiedsvreemd water.

Alle maatregelen zijn beoordeeld op milieueffect, kosteneffectiviteit, uitvoeringsaspecten en draagvlak. Dat is vastgelegd in zelfstandig leesbare deelrapporten voor deze drie gebieden en in factsheets per maatregel.

De lijst van maatregelen levert input voor de gebiedsprocessen, waarmee maatwerk per waterlichaam en zelfs per polder mogelijk wordt.

3. Instrumenten voor brede toepassing

Er gebeurt al veel: bijna alle genoemde kansrijke maatregelen worden al ergens toegepast of geadresseerd. Om te zorgen voor een brede toepassing van de maatregelen zijn deze zoveel mogelijk gekoppeld aan instrumenten om ze te implementeren. Er zijn 4 categorieën instrumenten:

- kennisoverdracht en voorlichting aan agrariërs;
- inrichting en beheer van het watersysteem;
- financiële prikkels en mestbeleid;
- onderzoek, innovatie en pilots.

Het advies doet ook aanbevelingen over wie de lead heeft bij de implementatie van de verschillende maatregelen.

Speciale aandacht is besteed aan de financiële prikkels in het kader van de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, waarbij de inzet is om landbouwsubsidies te koppelen aan het realiseren van maatschappelijke meerwaarde t.b.v. water, bodem, klimaat en biodiversiteit. De inzet is te bewerkstelligen dat het regionale nutriëntenbeleid zoveel mogelijk ondersteuning krijgt vanuit het nationale beleid.

Aanknopingspunten voor andere gebieden

De aanpak van de nutriëntenproblemen in de glastuinbouw kent een apart traject via het Platform Duurzame Glastuinbouw. Daarom gaat het advies hier niet specifiek op in. Wel kunnen sommige instrumenten de uitvoeringsagenda van het Platform versnellen.

Ook voor andere gebieden binnen en buiten Rijn-West biedt "Nutriëntenmaatwerk in de polder" zinvolle aanknopingspunten. In totaal bevat het advies 35 aanbevelingen om de regionale aanpak van de nutriëntenproblematiek vorm te geven.

Aan de slag!

Het advies kan op draagvlak rekenen: zowel bij de partijen in het RBO als bij LTO-Noord en KAVB. Maar er is meer nodig om te zorgen dat de voornemens ook daadwerkelijk hun beslag krijgen. Allereerst is het nodig het advies te operationaliseren en de voorstellen om te zetten in afspraken tussen de partijen. De eerste stap is het ondertekenen van een 'besluit tot samenwerking'. Dat besluit wordt vervolgens uitgewerkt in 3 samenwerkingsovereenkomsten (voor veenweiden, diepe polders en bollen), met daarin ieders inzet en verplichtingen om de afgesproken maatregelen te implementeren. Het is de bedoeling dit proces medio 2013 af te ronden.

De volgende stap is om de samenwerkingsovereenkomsten uit te werken in lokale uitvoeringsprogramma's met concreet benoemde projecten, budgetten en tijdspaden. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij afzonderlijke waterschappen, provincies en LTO-afdelingen. Die stap kan gelijk opgaan met de gebiedsprocessen in de loop van 2013.

De inzet is om vanaf januari 2014 concreet aan de slag te gaan met de uitvoering van de maatregelen!

Meer informatie:

Het hoofdrapport en de bijlagen zijn beschikbaar op www.rijnwest.nl

RBO Rijn-West: Steven Visser: info@visserwaterbeheer.com